

ДОКУМЕНТАЛЕН ФИЛМ ЗА БЕСАРАБСКОТО БЪЛГАРСКО СЕЛО КРИНИЧНОЕ

Голямо събитие за бесарабските българи, както и за всички българи в Украйна, за съхраняването на родовата памет и идентичност стана премиерата на документалния филм „Місце сили“ за бесарабското българско село Криничное (Чушмелий) в Болградски район. Режисьор на филма и автор на идеята е **Татяна СТАНЕВА**, родом от това село. Филмът е създаден изцяло с подкрепата на обществената организация „Център за развитие на Бесарабия“ с основател и председател **Виктор КУРТЕВ**, родом от село Чушмелий.

Всеки от нас има свое родно място в живота – място, където се раждаме, където минават детските ни години, откъдето тръгваме за големия път с названието Живот. Това място е родната бащина къща в родното село, селище или град. Какво и да се случва в живота, винаги ни тегли към това родно място, защото духовната връзка с родните места е винаги много силна.

За българина тази връзка с родното му място е повече от силна. Защото само родното му кътче е центъра на всичко скъпо за сърцето: езика, песните, традициите, обичаите и всичко онова, което включва в себе си родния български корен и връзката на поколенията. И в нашия забързан живот е много важно този корен и тази връзка да не се загубят, особено за нас, българите в Украйна, като част на етнонационалното малцинство на държавата ни.

В началото на месец декември в Дома на киното в гр. Киев премина премиерата на филма, събрала многобройни зрители, сред които имаше известни украински и български обществени личности.

На 14 декември филмът „Місце сили“ беше представен и на одеската публика. Прекрасната зала на „Концерт Хол Одесса“ събра голямо количество българи: официални лица, сред които бяха председателят на Болградския районен съвет **Дмитрий Димитров** и кметът на с. Криничное **Степан Великов**, съветникът в Генералното консулство на Р България в гр. Одеса, ръководител на търговската служба **Николай Димитров**, общественици, представители на СМИ и най-главното – самите чушмелийци, за които това събитие стана една важна и ценна изява. Всички с добре дошли бяха посрещнати от организаторите на събитието под звуците на националната българска музика. Присъстващите в залата също можаха да разгледат етноизложбата на чушмелийката **Татяна Янчева-Дукова**: бяха представени старинни тъкани пешкири, килими, дисаги, както и старинни снимки, отразяващи празниците и ежедневието на българите в Чушмелий. Представена беше и фотоизложбата за живота на чушмелийци с автор **Александр Барон**.

Преди прожекцията на филма водещата на мероприятиято, талантиливата чушмелийска песнопойка **Мария Чанева** покани на сцената главните „виновници“ на създаването на екранизацията – режисьора **Татяна Станева** и мецената **Виктор Куртев**.

С трепет в гласа **Татяна Станева** накратко разказа за работата върху тази своята „рожда“, която посвети на любимата си баба **Олга Ивановна Станева**: „Периодът на работата над филма беше препълнен от куп емоции, от срещи с невероятно интересни хора, които се включиха и се обединиха около проекта. Този филм е за тъгата за мястото на силата, за живота на криничненци какъвто е той. Няма да

видите във филма експерти, научни работници, историци. Ще видите стари хора – свидетели на онази жива памет, онези, които преживели много и имат какво да ни предадат“. По думите на **Татяна**, тя става режисьор на филма не поради признанието или кариерата в кинематографата, а затова, че има за какво да разкаже и чрез тази своя работа да нагласи за важноста на запазването на паметта и нейната уникалност. В края на речта си авторът на филма изказа думи на благодарност на целия екип, взел участие в създаването на проекта, на всички онези, които физически, морално и духовно го подкрепиха. А такива бяха мнозина.

С нотки на хумор за проведената работа сподели и **Виктор Куртев**, акцентирайки, че „всичко отразено във филма е истинско и за най-главното – това което ни прави хора“. Г-н **Куртев** благодари на всички в залата, дошли да подкрепят усърдния труд на екипа на филма.

И ето настъпи дългоочакваният момент – прегледа на документалния филм „Місце сили“. Да опишем с думи онова, което видя зрителят, е доста трудно – това трябва да се преживее.

Първите кадри на филма демонстрираха уникалното живописно българско село Криничное, разположено на брега на най-голямото пресноводно езеро на Украйна **Ялпуг**. Именно тук, преди повече от 200 години, е стъпил човека, който искал „...българин да си остане и да опази своя род“. Главни герои

на филма станаха обикновени жители на Криничное, дългожители, живи свидетели на живота на селото. Благодарение на това, филмът се получи документален, исторически правдив. Гледайки кадрите от филма, всеки си спомни родния край, родното кътче, родителите, бабите и дядовците с български отрудени ръце, български народни песни, обреди, с майчиния език. Филмът включва спомените на старите хора за тяхното оцеляване по време на смяната на деветте режима на властта, разказите им за глада, войната, репресиите, разкулачването, заточението в Сибир. Във филма присъстват смехът и сълзите, веселието и тежкия труд, спомените за обредността, за историята на местната църква, песните и българското хоро...

Във филма е подчертана и наследствеността на поколенията, как досега се пази в селото богатата му памет. Това потвърждават знанията за историята на зрялото поколение криничненци, събраният в селски музей богат снимков, фолклорен, битов материал. А чушмелийският арпаджик! Кой да не знае за него! Именно Чушмелий е единственото българско село в Бесарабия, където арпаджикът се произвежда в промишлени мащаби. Това подчертава невероятното трудолюбие на жителите му и е нещо ценно, уникално, криещо се в чушмелийската кръв.

Интересно, но в същото време тъжно беше да се чуят размислите на младото поколение криничненци. Така мнозина от ученици-

те в местното училище споделиха, че искат да учат в града, някои в България, като след завършването да свържат живота си с градската среда. Студентите-криничненци говореха за бъдещите си планове извън родното село. Но мислите за по-нататъшното успешно развитие вселяваха думите на неколцина младежи, които задължително, след придобиване на професията, искат да се върнат в родните места.

Показаната документална работа съумя да подчертае всички равнища на живота на Криничное: училищния, църковен, културен, обществен.

Финалът на филма „Місце сили“ стана не по-малко трогателен, отколкото неговото начало, носещо послание, че дори човекът и да се отърве от родното място на силата, то винаги го чака по всяко време. С последните кадри на прожекцията залата се взриви от аплодисменти и всички се вдигнаха на крака. Оваците звучаха още дълго, а истинските сълзи у зрителите говореха сами за себе си.

Водещата **Мария Чанева** от името на всички в залата благодари на създателите на филма, които бяха обсипани с аплодисменти и възгласи „Браво!“.

За приветствие на сцената бе поканена президентът на обществената организация „Всеукраинска Асамблея на българите в Украйна“, главен редактор на в-к „Роден край“ **Дора Костова**. В речта си г-жа **Костова** нагласи, че със сигурност всеки зрител на филма видя в него нещо свое, родно, своето „аз“, подчерта, че пресъздането трябва да се съхранява, да се запазва, да се предава. „Днес ние, потомците на нашия славен български народ, преселил се на тази земя, преживял много събития, трябва да сме благодарни на предците ни за народността ни запазване и оцеляване. Задължени сме да предадем тази генетическа сила на нашия български народ на идните поколения. Този филм трябва да стане пример и за други населени места, и за други наши сънародници, защото във

всяко едно българско село има свои герои, дати, личности, постижения, родовата памет. Браво, чушмелийци! Все така продължавайте напред и винаги отстоявайте правото на първенците“ – каза г-жа **Костова**.

Думата беше дадена на председателя на официална България – съветника в Генералното консулство на Р България в гр. Одеса, ръководител на търговската служба **Николай Димитров**, който честити достойното представяне на филма, като каза за истинското подкрепяване на българското самосъзнание в него, запазило се от българите в Украйна, което продължава и със сигурност ще продължи и занапред, защото е уважаемо и тачено от силните духом хора.

След поздравите на официалните гости на сцената излезе **Татяна Станева** като покани присъстващите в залата колеги по създаването на филма, сред които беше и родолюбивото криничанско семейство на **Кирил и Татяна Янчеви** – едни от най-активните участници в снемането на филма и героите в него. Всички те бяха дарени с аплодисменти и благодарности на зрителите.

Мероприятието продължи с традиционната българска почерпка и музика. В неофициална обстановка с чаша българско вино и национални български ястия продължи общуването, споделянето на мнения, емоции, правене на снимки и, разбира се, българско хоро – кода на нацията, което сплотява и идентифицира българите по целия свят.

На следващия ден филмът „Місце сили“ стигна към началната си точка – село Криничное, където в местния дом на културата събра пълен аншлаг. И тук също имаше сълзи, смях, емоции, споделяния, честитки, аплодисменти. По друг начин и не можеше да стане, защото „кръвта вода не става“. И нека всеки от нас никога не забравя за своето място на силата – своето родно място, родната бащина къща, където „винаги да ни чака отворената родна вратичка“.

Татяна ТУЛУНЖИ

По време на премиерата на филма в с. Криничное залата на Дома на културата бе препълнена